

Concept Dierenwelzijnsbeleid

Inhoud

Samenvatting ambities	4
1. Inleiding.....	4
1.1. Definitiebepaling dierenwelzijn	5
1.2. Plaatsbepaling	5
1.3. Bergse visie op dierenwelzijn	5
1.4. Doel van het dierenwelzijnsbeleid	6
1.5. Juridische kaders en handhaving	7
Wet dieren.....	7
Burgerlijk Wetboek.....	7
Wet natuurbescherming	7
Algemene wet bestuursrecht	8
Gemeentelijke regelgeving	8
Wet Veiligheidsregio's.....	8
Overige wet- en regelgeving	8
1.6. Handhaving van de wettelijke regels.....	9
1.7. De vertaling van dierenwelzijn naar de organisatie.....	9
1.8. Leeswijzer	10
2. Ambitie voor (bedrijfsmatig) gehouden dieren	11
2.1. Noodopvang dieren	11
2.2. Signaleren van dierenmishandeling	11
2.3. Voorlichting en bewustwording	12
2.4. Preventie in het sociale domein	12
2.5. Vuurwerk	13
2.6. Verkoop van dieren	13
2.7. Honden	14
2.8. Katten	14
2.9. Schuilstallen	14
2.10. Kinderboerderijen en dierenweides	14
2.11. Dieren en evenementen.....	15
2.12. Rampenplan.....	15
2.13. Voorbeeldfunctie gemeente	15
2.14. Natuurinclusief bouwen in en beheer van de openbare ruimte.....	16
2.15. Ondersteunen van veehouders die willen stoppen	Error! Bookmark not defined.
3. Ambitie voor wilde dieren en dieren zonder eigenaar	17
3.1. De opvang van gewonde of zieke wilde dieren	17
3.2. Jacht- en schadebeheersing	17
3.3. Openbaar water en (sport)vissen	18

3.4.	Gemeentelijk Rioleringsplan, beheer waterwegen en waterkwaliteit	18
3.5.	Natuurinclusief bouwen in en beheer van de openbare ruimte	19

Samenvatting ambities

1. We onderzoeken hoe we het landelijk meldnummer 144 Red een dier via de gemeentelijke website en sociale mediakanalen kunnen promoten. Ook wordt het nummer 0900- 112 0000 kan worden gepromoot, met de vermelding dat mensen die een dierenambulance nodig hebben voor een dier in nood dit nummer kunnen gebruiken.
2. We gaan in overleg met onderwijsinstellingen en andere partners onderzoeken hoe we gastlessen en onderwijsprogramma's kunnen verzorgen teneinde het bewustzijn van het belang van onder kinderen en jongeren te vergroten.
3. Bergen op Zoom gaat samen met dierenwinkels en dierenverkooppunten onderzoeken hoe zij gestimuleerd kunnen worden diervriendelijkheidskeurmerken, zoals bijvoorbeeld keurmerk Dierbaar, te behalen.
4. We gaan onderzoeken wat de mogelijkheid zijn met betrekking tot het instellen van een gemeentelijk meldpunt agressieve honden in Bergen op Zoom.
5. Bergen op Zoom sluit zich bij andere gemeenten aan die de Rijksoverheid hebben verzocht om het chippen van katten verplicht te stellen. Daarnaast afstemmen met contractpartner natuur- en milieueducatie over voorlichting op gebied van chippen huisdieren. En: afstemmen met de kinderboerderijen over informatievoorziening over het belang van chippen van huisdieren aan bezoekers.
6. We gaan onderzoeken hoe we inwoners het best kunnen informeren over nut en noodzaak van chippen van katten en welke informatie hierover op de website van de gemeente kan worden geplaatst.
7. We onderzoeken samen met interne en externe stakeholders hoe we een dierentafel kunnen ontwikkelen. Met deze dierentafel komen we minstens tweemaal per jaar bijeen. Aan deze tafel nemen zowel interne als externe stakeholders deel. Zij hebben als doel om knelpunten en hiaten in de beleidsuitvoering te constateren teneinde het welzijn van dieren in de gemeente Bergen op Zoom zo goed als mogelijk te waarborgen.
8. We onderzoeken of we één of twee buitengewoon opsporingsambtenaren kunnen aanwijzen die dierenwelzijn als taakaccent krijgen. Zij nemen deel aan de dierentafel (zie ambitie 1) en werken op basis van de (wettelijke) gemeentelijke taken zelfstandig, maar ook samen met ketenpartners, aan de bescherming van dieren en het bevorderen van bewustzijn over dierenwelzijn.
9. We onderzoeken hoe we een duidelijkere koppeling tussen biodiversiteits- en dierenwelzijnsbeleid kunnen realiseren. Door een integrale benadering kunnen we betere keuzes maken op het gebied van zowel de bevordering van het welzijn van wilde en zwerv-, gehouden- en gezelschapsdieren.
10. In samenspraak met partijen als de hulpdiensten, de Dierenbescherming, de Dierenambulance, Kinderboerderijen, Avifauna, politie en brandweer onderzoeken we hoe we het rampenplan kunnen actualiseren en hoe we kunnen voorzien in een draaiboek ten aanzien van de opvang en registratie van dieren.
11. We onderzoeken hoe we in de subsidievoorwaarden voor kinderboerderijen kunnen opnemen dat alle kinderboerderijen in het bezit dienen te zijn van het GD Keurmerk Zoönosen.
12. We onderzoeken hoe we in de gemeente Bergen op Zoom, in navolging van Utrecht en Alphen aan den Rijn, kunnen bewerkstelligen dat er geen dieren worden gebruikt bij evenementen die subsidie krijgen van de gemeente of die door de gemeente worden georganiseerd. Dit kan mogelijk worden opgenomen in het evenementenbeleid.
13. Bij gemeentelijke planontwikkeling voor ruimtelijke ingrepen of werkzaamheden wordt de Wet Natuurbescherming gevolgd. Hiermee wordt voorkomen dat beschermde soorten worden geschaad. Dit betekent dat diervriendelijk wordt gebouwd en in het ontwerp van bouw- en ontwikkelopgaven de natuur nadrukkelijk wordt meegenomen. De gemeente moedigt het natuurinclusief bouwen aan en maakt ontwikkelaars en mensen bewust van de mogelijkheden hiervoor.
14. Met het oog op de bescherming van vogels en de waarborging van de biodiversiteit is het wenselijk dat er een losloopverbod voor katten komt. We gaan onderzoeken hoe we het welzijn van vogels kunnen verbeteren, waarbij we ook onderzoeken of het mogelijk is om een losloopverbod voor katten (en katachtigen) in te voeren.

1. Inleiding

Voor u ligt de nota dierenwelzijn 2025 - 2035. Dierenwelzijn wordt in de gemeente Bergen op Zoom als een belangrijk onderwerp beschouwd. Het is een veelzijdig onderwerp dat raakvlakken heeft met verschillende thema's en domeinen. Denk hierbij aan evenementenbeleid, groenbeheer, hondenbeleid, natuurbescherming, natuur- en milieueducatie en openbare orde en veiligheid. Deze nota is opgesteld naar aanleiding van een gewijzigd wettelijk kader en maatschappelijke ontwikkelingen. Daarnaast hebben er in het kader van 'van buiten naar binnen werken' gesprekken plaatsgevonden met belanghebbenden en betrokkenen plaatsgevonden. Bij de actualisatie van beleid hoort tevens een plaatsbepaling. Zo is bijvoorbeeld het contract inzake de wettelijke opvangtaak met dieren herzien. Verder is het gebruik van wilde dieren in circussen wettelijk verboden en is door de Rijksoverheid een chipplicht voor honden geregeld.

Dierenwelzijn is daarmee een intrinsiek onderdeel van het maatschappelijk denken geworden. Er wordt steeds meer aandacht aan het onderwerp besteedt en het besef dat mensen in het algemeen de plicht hebben om goed te doen voor dieren neemt toe. Tevens vinden steeds meer mensen dat dieren een intrinsieke waarde hebben die los staat van de mens. Ook weten we al langer dat gezelschapsdieren onze geestelijke én lichamelijke gezondheid positief beïnvloeden. Hier staat weer tegenover dat niet elk dier even geliefd is. Bepaalde soorten worden met overlast geassocieerd of zelfs tot de categorie 'plaagdieren' gerekend. Dieren worden ook als zogenaamde productiedieren ingezet en gebruikt voor consumptie. Dit neemt niet weg dat dieren een intrinsieke waarde hebben en eenieder voldoende zorg voor ze in acht dient te nemen. Zoals ook de wetgever heeft bepaald.

1.1. Definitiebepaling dierenwelzijn

Dierenwelzijn heeft betrekking op de gezondheid en het geestelijk welbevinden van een dier. Daarnaast wordt dierenwelzijn geassocieerd met de door het dier ervaren kwaliteit van leven. De Wet Dieren stelt hierover: "dieren dienen gevrijwaard te zijn van dorst, honger, onjuiste voeding, fysiek en fysiologisch ongerief, pijn, verwonding of ziekten, angst en chronische stress en dieren moeten een normaal soorteigen gedrag kunnen vertonen." Zoals zojuist opgemerkt, heeft de wetgever ook bepaald dat eenieder voldoende zorg voor dieren in acht moet nemen. Duidelijk moge zijn dat voor gehouden dieren andere maatstaven kunnen worden aangelegd dan voor vrijlevende dieren. Bij de laatstgenoemden gaat het vooral over het behoud en zo mogelijk verbeteren van hun leefomgeving.

1.2. Plaatsbepaling

De gemeente Bergen op Zoom kende tot voorkort geen dierenwelzijnsbeleid, als gevolg waarvan het beleid niet binnen de organisatie is belegd. Met dit nieuwe beleid wordt er een *dierentafel* georganiseerd waar zowel interne als externe stakeholders aan deelnemen. Deze tafel komt tweemaal per jaar bijeen en wordt verantwoordelijk voor het uitvoeren van het dierenwelzijnsbeleid. Doordat alle relevante stakeholders aan deze tafel deelnemen en de *dierentafel* waar nodig gericht aansluiting zoekt bij de *groentafel*, kan waar nodig domeinoverstijgend worden gewerkt.

1.3. Bergse visie op dierenwelzijn

Alle dieren gezond en dierenwelzijn als kernwaarde: dat is de Bergse visie op het welzijn van dieren. Hoewel eigenaren van dieren primair verantwoordelijk zijn voor het fysieke en geestelijke welzijn van hun dier, ziet de gemeente Bergen op Zoom een belangrijke rol voor zichzelf weggelegd als het gaat om het vergroten van het bewustzijn op dit thema en het stimuleren van diervriendelijke keuzes. De gemeente Bergen op Zoom wil inwoners zo goed mogelijk faciliteren, onder meer door actief te blijven bijdragen aan voorlichting en educatie. Niet alleen ten opzichte van huisdieren, maar ook naar in het

wild levende dieren, bedrijfsmatig gehouden dieren en dieren die worden gebruikt voor consumptie. Dit doen we door via verschillende kanalen (gemeentelijke website, Natuurpodium, sociale media, et cetera) informatie te geven over relevante onderwerpen als het aanschaffen en houden van dieren, de zorgplicht voor gezelschaps- en in het wilde levende dieren en inzicht te geven in welke instanties actief zijn op het gebied van dierenwelzijn. Verder kan en zal de gemeente de samenwerking tussen relevante partijen waar mogelijk helpen faciliteren, bijvoorbeeld tussen de Dierenbescherming en instanties die actief zijn in het sociale domein. De gemeente kan er ook voor kiezen partijen te beïnvloeden, bijvoorbeeld wanneer zij strikt genomen geen bevoegdheid heeft dingen te regelen. Zo kan de gemeente een signaalfunctie vervullen en de Rijksoverheid gevraagd en ongevraagd adviseren bepaalde dingen op het gebied van dierenwelzijn te regelen. Deze geactualiseerde nota bevat daar een aantal voorbeelden van. Verder kan de gemeente ook met partijen in gesprek gaan om het dierenwelzijn in de gemeente te bevorderen, denk bijvoorbeeld aan aanvragers van vergunningen voor evenementen waar dieren een rol spelen en zogenaamde dierenverkooppunten.

Regelgeving en handhaving op het gebied van dierenwelzijn is vooral een bevoegdheid van de Rijksoverheid en instanties als de Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming (LID), de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) en de (dieren)politie. Dit betekent niet dat gemeente geen instrumenten hebben die zij kunnen inzetten om haar doelen op het gebied van dierenwelzijn te realiseren. Zoals eerder gesteld, kan in de APV aanvullende regelgeving worden opgenomen ter handhaving van de openbare orde, voorkoming van overlast en hinder en ter bewaking van de volksgezondheid. Gemeenten hebben geen bevoegdheid om in de APV aanvullende, specifieke regels op het gebied van dierenwelzijn op te stellen.

Zelf het goede voorbeeld geven als gemeente, mag in het rijtje van beleidsinstrumenten niet ontbreken. De wijze waarop invulling wordt gegeven aan het beheer van de openbare ruimte heeft hier bijvoorbeeld mee te maken, maar ook het gebruik van dierlijke producten in de bedrijfskantines en het promoten van zogenaamde 'vegetarische dagen'. Verder wil de gemeente verder vorm en inhoud geven aan het wat in Rotterdam wel dierinclusief werken genoemd wordt, waarmee wordt bedoeld dat dierenwelzijn steeds meer een normaal onderdeel van beleidskeuzes wordt. Hiertoe zullen betrokken frequent blijven afstemmen over het onderwerp dierenwelzijn en de ambities die in deze nota dierenwelzijn zijn opgenomen. Niet in de laatste plaats neemt de gemeente de uitvoering van haar wettelijke taak op het gebied van opvang van dieren onverkort serieus. De afspraken met de contractpartner, Arduin, dienen up-to-date te zijn en te voldoen aan de eisen die daaraan mogen worden gesteld. Hetzelfde geldt voor de afspraken die wij maken m.b.t. de rol en positie van de dierenambulance welke eveneens bij Arduin is ondergebracht.

Kortom: afhankelijk van het specifieke onderwerp en actiepunt, ziet de gemeente haar taak en rol op het gebied van dierenwelzijn als regisserend, informerend, faciliterend of stimulerend. Met deze visie en uitgangspunten, wil Bergen op Zoom een verdere impuls geven aan dierenwelzijn en het voorkomen van dierenleed.

1.4. Doel van het dierenwelzijnsbeleid

Veel van de besluiten en handelingen van de gemeente kunnen van invloed zijn op het welzijn van zowel dieren met een eigenaar alsook voor wilde dieren; te denken valt aan de ruimtelijke projecten, ontwikkelingsplannen, beheer van bossen en het water. Het dierenwelzijnsbeleid van de gemeente is met name gericht op gebieden waar zij controle of invloed op heeft. Dit impliceert dat dierenwelzijnsbeleid zich niet alleen richt op de wettelijke taken maar ook een invulling kan kennen op andere beleidsterreinen. Het doel van dit dierenwelzijnsbeleid is om dierenwelzijn tot een structureel onderdeel van het beleidsproces te laten verworden. Wanneer er nieuw beleid wordt ontwikkeld of wanneer bestaand beleid wordt aangepast, dient dierenwelzijn een standaard beleidsoverweging te worden. Het dierenwelzijnsbeleid heeft ook een preventief karakter waarmee de gemeente Bergen op

Zoom vorm en inhoud geeft aan de wettelijke en maatschappelijke rol die ze heeft ten aanzien van alle dieren binnen de gemeentegrenzen door bij te dragen aan het behouden en waar nodig en gewenst, verbeteren van het welzijn van zowel gehouden als wilde dieren. De doelstellingen van de gemeente voor dierenwelzijn zijn te herleiden tot de in verschillende wetten en regelgeving opgenomen bepalingen. De doelen van de gemeente Bergen op Zoom zijn:

1. Bescherming tegen mishandeling en verwaarlozing.
2. Optimale huisvesting en verzorging.
3. Preventie van ziekten en verwondingen.
4. Bevordering van natuurlijk gedrag.
5. Educatie en bewustwording.

1.5. Juridische kaders en handhaving

Regelgeving op het terrein van dierenwelzijn is vooral een zaak van het Rijk. Na het verschijnen van de vorige nota is de regelgeving gewijzigd, daarom hier in het kort wat meer informatie over het wettelijk kader.

Wet dieren

De Wet dieren heeft de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (Gwwd), het Varkensbesluit, het Vleeskuikenbesluit, het Kalverenbesluit en het Honden- en kattenbesluit vervangen. De Wet dieren bestaat onder andere uit het Besluit en Regeling houders van dieren waarin algemene regels zijn opgenomen voor het houden van dieren, het doden van dieren en evenementen met (wilde) dieren. De Wet Dieren ziet met artikel 2.1 Dierenmishandeling ('Het is verboden om zonder redelijk doel of met overschrijding van hetgeen ter bereiking van zodanig doel toelaatbaar is, bij een dier pijn of letsel te veroorzaken dan wel de gezondheid of het welzijn van het dier te benadelen') niet alleen toe op gehouden dieren, maar ook op in het wild levende dieren (artikel 7). In lid 6 van artikel 2.1 Dierenmishandeling wordt de zorgplicht genoemd: 'Eenieder verleent een hulpbehoevend dier de nodige zorg'. De inspecteurs van de Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming (LID) en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) zijn verantwoordelijk voor de handhaving van de Wet dieren, dit in samenwerking met de afdeling van de Dierenbescherming en de (lokale) politie.

Burgerlijk Wetboek

In het Burgerlijk Wetboek is in artikel 8, lid 3 boek 5 opgenomen dat de opvang van zwervende en verlaten huisdieren voor rekening van de gemeente is. De gemeente is verplicht gevonden (huis)dieren gedurende een periode van veertien dagen op te vangen.

Wet natuurbescherming

Per januari 2017 heeft de Wet natuurbescherming de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en Faunawet vervangen. Deze wet ziet toe op de bescherming van in het wild levende dieren. In Artikel 1.11 Wet natuurbescherming staat de algemene zorgplicht: 'Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving'. Lid 2 stelt: 'De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:

- A. Dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
- B. Indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden geveegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of;
- C. Voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt'.

Algemene wet bestuursrecht

In geval van huisuitzettingen, detenties of vanwege gezondheidsrisico's heeft de gemeente de wettelijke taak dieren op te vangen voor een periode van 13 weken. De artikelen 5:29 en 5:30 van de Algemene Wet Bestuursrecht zijn van toepassing.

Gemeentelijke regelgeving

Gemeenten zijn bevoegd om aanvullende regelgeving vast te stellen om hinder en overlast te voorkomen en bestrijden, de volksgezondheid te bewaken en de openbare orde te handhaven. Aanvullende regelgeving van de gemeente Bergen op Zoom staat omschreven in de Algemene Plaatselijke Verordening (A.P.V.). Toezicht op de naleving van de APV is een taak van de gemeente, die hier toezichthouders voor heeft aangewezen, waaronder de buitengewoon opsporingsambtenaar. Gemeenten zijn (vooralsnog) niet bevoegd om aanvullende regels op het gebied van dierenwelzijn op te stellen.

Wet Veiligheidsregio's

In de Wet veiligheidsregio's wordt in artikel 2 en 3 bepaald 'dat Het college van burgemeester en wethouders is belast is met de organisatie van de brandweezorg, de rampenbestrijding en de crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening. Tot de brandweezorg behoort:

- het voorkomen, beperken en bestrijden van brand, het beperken van brandgevaar, het voorkomen en beperken van ongevallen bij brand en al hetgeen daarmee verband houdt;
- het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand'.

Het is belangrijk dat een gemeentelijk rampenplan ook het onderwerp 'crisisbeheersing en evacuatie van (huis)dieren' regelt. Bij rampen en andere crisissituaties moet er een draaiboek zijn waarbij voor alle betrokken partijen helder en inzichtelijk is hoe wordt voorzien in de opvang en registratie van (huis)dieren. Duidelijk is geworden dat het rampenplan van de gemeente op het punt van dieren aan actualisering toe is.

Overige wet- en regelgeving

Hieronder worden de wetten en regelgeving opgesomd die nadere invulling geven aan uiteenlopende aspecten die betrekking hebben op dierenwelzijn.

1. Regeling Welzijn

Deze regeling bevat specifieke welzijnsregels voor dieren die worden gehouden voor productiedoelen, zoals landbouwhuisdieren.

2. Visserijwet

De wet bevat regels en voorschriften met betrekking tot verschillende aspecten van de visserij, waaronder visvergunningen, visquota, vangstmethoden, natuurbescherming, en het toezicht en handhaving van deze regels.

1.6. Handhaving van de wettelijke regels

In Nederland wordt de naleving van het wettelijk kader gecontroleerd en gehandhaafd door de volgende instanties:

De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA): De NVWA is verantwoordelijk voor het toezicht op en de handhaving van wet- en regelgeving op het gebied van dierenwelzijn, met name met betrekking tot landbouwhuisdieren, gezelschapsdieren en dieren in de handel.

De Nederlandse politie: Binnen de Nederlandse politie is een onderdeel speciaal belast met het handhaven van dierenwelzijn. Zij richt zich voornamelijk op het voorkomen en bestrijden van dierenmishandeling en -verwaarlozing.

Provincie Noord-Brabant, milieudienst: De controle en handhaving van het wettelijk kader is met name gericht op het gebied van veehouderijen en diersporten.

Dierenbescherming: De dierenbescherming speelt een belangrijke rol in het bevorderen van dierenwelzijn en het signaleren van misstanden en het bieden van ondersteuning bij handavingszaken.

Dierenartsen: De dierenarts speelt een cruciale rol bij het waarborgen van dierenwelzijn, zowel in de particuliere praktijk als in de samenwerking met overheidsinstanties. Zij kunnen betrokken zijn bij inspecties, het verstrekken van medisch advies en het rapporteren van gevallen van dierenmishandeling en -verwaarlozing.

Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming (LID): Deze heeft als taak het handhaven van wet- en regelgeving met betrekking tot dierenwelzijn. Zij richt zich op het toezicht houden op de naleving van de regels die dieren beschermen tegen mishandeling, verwaarlozing en andere vormen van slechte behandeling. Hiermee vormt zij een cruciale rol bij het handhaven van de dierenwelzijnswetten en -regels en bij het beschermen van dieren tegen mishandeling en verwaarlozing.

Gemeenten: Deze heeft een taak op verschillende aspecten van het bevorderen van dierenwelzijn.

1.7. De vertaling van dierenwelzijn naar de organisatie

Het uitgangspunt van het dierenwelzijnsbeleid is de Wet Dieren. De vertaling van deze wet en overige wet- en regelgeving naar de gemeentelijke organisatie en de haar toekomstige bevoegdheden en verantwoordelijkheden impliceert de volgende kaders. Om een beeld te geven wat de scope van dierenwelzijnsbeleid zou kunnen zijn worden hieronder een aantal onderwerpen genoemd waarop gefocust kan worden.

1. Het doel van dit dierenwelzijnsbeleid is om dierenwelzijn tot een structureel onderdeel van het beleidsproces te laten verworden. Wanneer er nieuw beleid wordt ontwikkeld of wanneer bestaand beleid wordt aangepast, dient dierenwelzijn een beleidsoverweging te worden.
2. Het ambtelijk coördinatiepunt dient binnen de organisatie te worden belegd.
3. Noodhulp aan dieren en de dierenambulance wordt op dit moment uitgevoerd door dierenopvangcentrum Stichting Arduin¹. Deze is gevestigd in de gemeente Roosendaal²
4. De gemeente verstrekt preventieve informatie over de verzorging van dieren, het handhaven van een huisdierlijst, het voorkomen van impulsaankopen door levende dieren niet meer aan te bieden

¹ De directie van Stichting Arduin heeft aangegeven dat zij op korte termijn stopt met haar werkzaamheden. Voor de regio betekent dit dat er een alternatief gezocht moet worden voor de noodhulp. De gemeente Roosendaal heeft aansluiting bij het dierenopvangcentrum in Breda. De gemeente Steenbergen, Woensdrecht en Bergen op Zoom zijn in gesprek met dierenopvangcentrum Tholen, ofwel DOT, om te onderzoeken of dit een alternatief is en de mogelijkheid van doorstart van Arduin. De gemeente heeft eertijds besloten om de wettelijke opvangtermijn voor honden en katten van twee weken te verlengen naar drie weken

² Uit de jaarrekeningen kan worden opgemaakt dat de gemeente Bergen op Zoom verhoudingsgewijs de hoogste financiële bijdrage levert aan de exploitatie van Arduin.

bij evenementen of dierenspeciaalzaken en tot slot het bieden van kennis en kunde aan sociaal hulpverleners in het herkennen van dierenmishandeling.

5. Het hondenbeleid volgt de volgende sporen; 1) het treffen van voorzieningen, 2) communicatie, 3) handhaving, 4) het chippen van honden is verplicht, 5) hondenbelasting wordt niet geheven.
6. Verwilderde katten worden met TNR-programma gevangen, gecastreerd en teruggezet in de openbare ruimte³.
7. Bij gemeentelijke planontwikkeling voor ruimtelijke ingrepen of werkzaamheden wordt de Wet Natuurbescherming gevolgd. Hiermee wordt voorkomen dat beschermde soorten worden geschaad. Dit betekent dat diervriendelijk wordt gebouwd en in het ontwerp van bouw- en ontwikkelopgaven de natuur nadrukkelijk wordt meegenomen. De gemeente moedigt het natuurinclusief bouwen aan en maakt ontwikkelaars en mensen bewust van de mogelijkheden hiervoor.
8. De visserij is landelijk geregeld via de Visserijwet. De gemeente verpacht het visrecht op de gemeentelijke wateren. Op het moment dat de vis is gevangen, wordt de zorgplicht voor de vis uitgevoerd op basis van de Wet Dieren van kracht.
9. De gemeente huurt een bosbeheerder in die in samenspraak met de buitendienst vorm en inhoud geeft aan het duurzaam benutten van de bossen.
10. De overlast van plaagdieren in de openbare ruimte wordt voorkomen en bestreden door de gemeente door het nemen van preventieve maatregelen voor het beheer en de schadebestrijding, zoals aanpassing van de leefomgeving en het informeren van inwoners over de dieren (zoals vleermuizen) die overlast bieden.
11. Voor de verwijdering van vleermuizen schakelt de gemeente een expert in en deze persoon kan met een ontheffing de vleermuis (welke een beschermde diersoort is) vangen in gebouwen of bedrijven, waarna deze wordt uitgezet op een geschikte plek.
12. De gemeente stelt een nota Kinderboerderijen en dierenweides op, waarbij leidend is de activiteiten die zijn beschreven in een plan van aanpak voor agrarische recreatieve voorzieningen.
13. De gemeente voert een terughoudend beleid ten aanzien van het gebruik van dieren bij evenementen. De organisator van een evenement is verantwoordelijk om de maatregelen te nemen ter voorkoming van nadelige gevolgen aan flora en fauna. Het evenementenbeleid wordt hierop aangepast; alsmede de schade die evenementen kunnen berokkenen aan flora en fauna.

1.8. Leeswijzer

De opbouw van het rapport is als volgt. In hoofdstuk 2 worden de uitgangspunten van het dierenwelzijn van Bergen op Zoom ten opzichte van (bedrijfsmatig) gehouden dieren uiteengezet. Daarna wordt in hoofdstuk 3 wordt ingegaan op het beleid van de gemeente dat betrekking heeft op wilde dieren en dieren zonder eigenaar.

³ Het TNR-programma staat voor 'Trap, Neuter, Return' voor zwervkatten/ verwilderde katten. Het doel van het programma is om de populatie van zwervkatten te beheersen, terwijl de katten toch in hun omgeving blijven.

2. Ambitie voor (bedrijfsmatig) gehouden dieren

2.1. Noodopvang dieren

Zwerfdieren zijn gevonden dieren waarvan onduidelijk is of deze een eigenaar hebben en wie de eigenaar is. Het gevonden dier kan bijvoorbeeld een kat, een hond of een vogel zijn. Het zwerft over straat. De opvang van zwervende huisdieren en huisdieren die door hun eigenaar aan hun lot zijn overgelaten, is een wettelijke taak van de gemeente (Burgerlijk Wetboek boek 5 art.8 lid 3). Voor deze opvang geldt een termijn van minimaal 14 dagen. In die tijd kan de rechtmatige eigenaar het dier weer ophalen. De kosten van de opvang en medische verzorging zijn dan voor zijn of haar rekening.

Bergen op Zoom staat erin vrij om deze taak uit te besteden zolang zij voor het vervoer en de opvang een redelijke vergoeding betalen. De Stichting Arduin verzorgt op dit moment voor een zestal gemeenten de dierenambulance en de dierenopvang voor deze gevonden dieren. Bergen op Zoom heeft de opvang die voortvloeit uit de wettelijke taak bij een partij belegd, te weten Arduin uit Roosendaal. Arduin regelt in het kader van deze overeenkomst het vervoer, de huisvesting en verzorging. Tevens voert Arduin de functie van dierenambulance in Bergen op Zoom uit. De opgevangen dieren krijgen de verplichte vaccinaties en worden zo nodig gechipt en geregistreerd. Dieren die specialistische opvang behoeven worden naar een andere, passende voorziening gebracht. Dieren die dakloos worden bij huisuitzettingen en huisontzuimingen wordt ook opgevangen (ingevolge de Algemene wet bestuursrecht, artikelen 5:29 en 5:30). Hetzelfde geldt voor de opvang van dieren in situaties als ziekenhuisopname. De kosten voor deze opvang zijn voor de eigenaar van het dier.

De gemeente is voornemens om structureel in overleg te blijven met partners, waaronder Arduin, haar opvolger of een andere contractpartner, om op die manier tot een werkwijze en afspraken te komen die werkbaar zijn voor alle betrokken partners. Hierbij kunnen afspraken worden gemaakt over bijvoorbeeld gemeentelijke (financiële) ondersteuning en de opvang van dieren die (gedwongen) moeten worden opgevangen in geval van de arrestatie van de eigenaar of in het geval van huiselijk geweld.

2.2. Signaleren van dierenmishandeling

De Wet dieren voorziet in een verbod op dierenmishandeling (artikel 2.1 van de Wet dieren). Zoals gesteld is de handhaving van de Wet dieren in handen van de inspecteurs van de Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming (LID) en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA), dit in samenwerking met de Dierenbescherming en de (lokale) politieteam. Inwoners van Bergen op Zoom kunnen bij (vermoedens van) dierenmishandeling contact opnemen met het landelijk meldpunt *144: Red een dier*. De gemeente Bergen op Zoom gaat onderzoeken hoe dit meldpunt het best kan worden gepromoot.

Uit onderzoek blijkt dat er een direct verband bestaat tussen geweld tussen mensen en dierenmishandeling. Deze relatie wordt de 'cruelty link' genoemd en beschrijft de relatie tussen intermenselijk geweld en ook agressie van mensen naar dieren. In onderzoeken naar de relatie tussen dierenmishandeling en later gewelddadig gedrag door dezelfde dader wordt dierenmishandeling gezien als een eerste stap richting intermenselijk geweld. Vanuit die wetenschap is het ook zeer belangrijk om dierenmishandeling te voorkomen. Wanneer er toch sprake is van dierenmishandeling is het belangrijk dit snel te signaleren en hier hard tegen op te treden. Om die reden gaan we, waar nodig samen met onze partners, onderzoeken hoe we dierenmishandeling beter kunnen signaleren om hierop door te kunnen pakken.

Achter de voordeur van een inwoner kunnen er verschillende problematieken spelen. Een daarvan kan dierenmishandeling zijn. Daarnaast kunnen er zich sociale problematieken afspelen die hand in hand gaan met bijvoorbeeld overmatig huisdierenbezit waardoor er sprake is van een verstoord dierenwelzijn. Van belang is dat een hulpverlener hiervan notie neemt en hierop kan acteren. Dit betekent dat we als

gemeente de hulpverlener kennis en kunde aanreiken om vorm en inhoud te geven aan deze signalerende rol. Dit is de reden dat we aan het thema 'preventief handelen' vorm en inhoud gaan geven door hulpverleners te informeren en te ondersteunen bij het op tijd herkennen van situaties waarin het welzijn van dieren in het geding en gedrang komt c.q. dreigt te komen. We gaan onderzoeken hoe we dit het best kunnen doen.

Huiselijk geweld en dierenmishandeling kunnen in directe relatie tot elkaar staan. Echter, dierenmishandeling is niet beperkt tot de huiselijke sfeer. Derhalve is het ook van belang dat er gerichte acties worden ingezet op preventie van dierenmishandeling van in het wild levende dieren in de vorm van scholing en voorlichting op scholen. Met Stichting Arduin, of met zijn rechtsopvolger of ander opvangcentrum voor dieren, is een contract gesloten over de opvang van zwerfdieren en wordt een contract gesloten over de opvang van zwerfdieren.

2.3. Voorlichting en bewustwording

Voorkomen is beter dan genezen. Voorlichting en bewustwording is een belangrijk instrument om het dierenwelzijn te bevorderen en dierenleed te voorkomen. Zo is het bijvoorbeeld van belang dat bij de aanschaf van huisdieren de juiste keuze wordt gemaakt. De eigenaar moet kennis hebben van de passende verzorging en kunnen voorzien in vervangende verzorging bij afwezigheid. Als er zich onverhoopt problemen voordoen, of als er is sprake van overlast voor de omgeving, moeten zij weten waar ze terecht kunnen voor hulp. Daarom werkt de gemeente samen met het Natuurpodium en andere partners aan het ontwikkelen van voorlichtingsprogramma's voor alle leeftijdscategorieën.

Ook het onderwijs kan een belangrijke partner zijn als het gaat om het voorzien in voorlichting en educatie. De gemeente wil in overleg met onderwijsinstellingen en andere partners onderzoeken hoe we gastlessen en onderwijsprogramma's kunnen verzorgen teneinde het bewustzijn van het belang van onder kinderen en jongeren te vergroten.

2.4. Preventie in het sociale domein

Ondersteuning bij huisuitzetting

Als gemeente vinden we het belangrijk dat we zorgen voor de dieren van inwoners voor wie het door omstandigheden moeilijk is om goed voor hun huisdieren te zorgen. Dit betekent dat we als gemeente bijdragen aan het waarborgen en het verbeteren van het dierenwelzijn van huisdieren. Bij huisuitzetting is de eigenaar van een huisdier altijd verantwoordelijk voor het dier. Het is zijn verantwoordelijkheid om in beginsel zorg te dragen voor opvang en verzorging van zijn huisdier. Dit geldt voor huisuitzettingen in opdracht van een deurwaarder, door de burgemeester en bij detentie. Het kan voorkomen dat een huisdier achterblijft bij een huisuitzetting of wanneer de bewoner met het noorderlicht is vertrokken en zijn huisdier heeft achtergelaten. Op basis van de Awb - indien de huisuitzetting het gevolg is van een bestuursdwang - is er een zorgplicht voor de gemeente voor het achtergebleven huisdier. Wanneer de eigenaar zich niet meldt, wordt er contact opgenomen met Arduin die het dier voor maximaal drie weken opneemt. De gemeente probeert in die periode te achterhalen wie de eigenaar is en hem afstand te laten doen van het dier.

Na 13 weken kan de gemeente toestemming geven aan Arduin om het dier te herplaatsen. De kosten hiervan worden door de gemeente verhaald op de deurwaarder of de woningcorporatie. Indien sprake is van een noodsituatie of calamiteit neemt de politie contact op met Arduin. Het dier wordt dan voor de duur van enkele dagen opgevangen en in quarantaine doorbrengen. Indien na deze periode er geen opvang voor het dier kan worden geregeld, bemiddelt de politie in de opvang van het dier.

Preventie in het sociale domein

De Dierenbescherming geeft onder andere aandacht aan preventie in het sociale domein (zie ook www.dierenbescherming.nl). Dit gebeurt door samenwerking met buurt- en wijkteams en andere relevante instellingen (bijvoorbeeld op het gebied van de geestelijke gezondheidszorg) gericht op het signaleren van en zo mogelijk voorkomen van dierenmishandeling. De Dierenbescherming heeft speciaal een signalenkaart ontwikkeld om hulpverleners te informeren over het signaleren van problemen op het gebied van dierenwelzijn bij mensen thuis.

2.5. Vuurwerk

Vuurwerk levert voor dieren angst en stress op. In de APV van Bergen op Zoom zijn bepalingen opgenomen waarmee de overlast van vuurwerk voor dieren kan worden beperkt. In Artikel 2:73 Gebruik van consumentenvuurwerk tijdens de jaarwisseling is de mogelijkheid opgenomen 'dat het College plaatsen aanwijst waar het gebruik van vuurwerk verboden is ter voorkoming van schade, gevaar of overlast'. Het kan dan gaan om plaatsen als een dierenasiel of dierentuin.

Op grond van Artikel 2:72 Ter beschikking stellen van consumentenvuurwerk tijdens de verkoopdagen kan een vergunning worden geweigerd wanneer zich bijvoorbeeld een dierenasiel in de buurt bevindt. Het instellen van vuurwerkvrije zones is ook aan de orde geweest in Bergen op Zoom, maar vooralsnog komen die er niet. Indien nodig worden deze echter wel ingesteld.

2.6. Verkoop van dieren

In de Wet Dieren is een zogenaamde 'huisdierlijst' opgenomen. De dieren die hierop staan, mogen worden gehouden en verkocht worden aan particulieren. Het is verboden om dieren die niet op deze lijst staan te houden of te verkopen aan particulieren.

Dierenleed kan ook worden voorkomen met een verantwoorde verkoop van huisdieren bij dierenwinkels en andere 'verkooppunten'. Verantwoord verkopen betekent dat dieren op een wijze worden gehouden die past bij de eisen die daaraan vanuit wet- en regelgeving mogen worden gesteld. Verder betekent verantwoord verkopen dat kopers van de noodzakelijke informatie worden voorzien en bewust zijn van wat er allemaal met de aanschaf van een huisdier is gemoeid. Om deze en andere zaken zo goed mogelijk te borgen, vindt de gemeente het van belang dat dierenwinkels en verkooppunten in het bezit zijn van een diervriendelijkheidskeurmerk als bijvoorbeeld keurmerk Dierbaar⁴. In navolging van andere steden stelt de gemeente zich op het standpunt dat de verkoop van dieren door tuincentra om redenen van dierenwelzijn moet worden ontmoedigd. Reden hiervoor: het verkopen van dieren bij tuincentra zou gepaard gaan met impulsbeslissingen bij kopers (onder andere door de wijze waarop de dieren zijn opgesteld binnen de winkels). Verder zou de verzorging onvoldoende zijn (dieren die samen behoren te leven worden bijvoorbeeld solitair gehouden) evenals de informatieverstopping aan (potentiële) kopers.

⁴ Een Dierbaar-gecertificeerde ondernemer heeft bewezen de wettelijk vereiste basiskennis van gezelschapsdieren in huis te hebben. Het Dierbaar-keurmerk geeft ook aan dat de kennis van de ondernemer veel verder reikt dan de wettelijke eisen. Zo beschikt hij over gespecialiseerde kennis van verschillende diergroepen, weet hij alles over kwalitatieve huisvesting en diervoeding, en is hij in staat een gedegen advies te geven over diergeneesmiddelen en bestrijdingsmiddelen. Bovendien heeft een Dierbaar-gecertificeerde ondernemer altijd een vaste relatie met een dierenarts om de gezondheid van de huisdieren te waarborgen.

Verder vindt de gemeente het van belang dat de overheid het verkopen van puppy's en kittens door dierenwinkels verbiedt. De gemeente wil zich daarom bij andere gemeenten aansluiten die bij de overheid op een dergelijk verbod hebben aangedrongen.

2.7. Honden

In de Algemene Plaatselijke Verordening zijn bepalingen opgenomen over de aanwezigheid van honden in de publieke ruimte. Het betreft bepalingen die betrekking hebben op verontreiniging door honden, gevaarlijke honden of loslopende honden. Daarnaast zijn er regels over het opruimen van uitwerpselen van honden binnen de bebouwde kom. Toch worden achtergelaten hondenuitwerpselen als een grote ergernis ervaren. Om die reden gaan de gemeentelijke buitengewoon opsporingsambtenaren buiten het structurele toezicht op de naleving van regels periodiek handhavingsacties organiseren teneinde de ervaren overlast te doen afnemen.

De gemeente Bergen op Zoom kent een aanlijnplicht, waarvoor er uitzonderingen bestaan op aangewezen locaties. Tevens kan de gemeente een muilkorfplicht opleggen wanneer er voldoende grond is om te concluderen dat een hond een gevaar voor de omgeving vormt. Hoewel de gemeente dergelijke maatregelen zo min mogelijk wil opleggen, heeft de bescherming van de samenleving altijd de prioriteit. In het verlengde daarvan gaan we onderzoeken wat de mogelijkheid zijn met betrekking tot het instellen van een gemeentelijk meldpunt agressieve honden in Bergen op Zoom.

2.8. Katten

Voor honden is chipregistratie verplicht. Voor katten (nog) niet. Veel katten die zoek raken worden nooit meer met hun baasje herenigd. Daarbij wordt in Nederland wel vaker melding gemaakt van een toenemend aantal zwervkatten. Het invoeren van een chipplicht voor katten is voorbehouden aan de Rijksoverheid. Diverse gemeenten hebben er bij de Rijksoverheid op aangedrongen over te gaan tot een chipplicht.

Zolang er geen verplichting is voor het chippen van katten, is het van belang dat burgers attent worden gemaakt op het belang van chippen van hun huisdieren. De gemeente gaat inzetten op het vergroten van de bewustwording van het belang van het chippen van katten. Op de site gemeente, maar ook via de sociale media en in samenwerking met partners kan informatie hierover worden opgenomen of hiernaar worden verwezen (bijvoorbeeld naar de website van de Dierenbescherming).

2.9. Schuilstallen

Voor landbouwhuisdieren is weidegang van groot belang. Of het nou paarden, ezels, schapen, geiten of andere landbouwhuisdieren betreft: goede beschutting tegen wind, regen, hagel, sneeuw en zon is voor het welzijn van dit soort dieren minstens zo belangrijk. Schuilstallen bieden hiervoor uitkomst. Ruimtelijke regels voorzien echter niet altijd in het plaatsen van dergelijke beschutting. De gemeente gaat zich vanuit de 'ja, mits-gedachte' inzetten om het plaatsen van dergelijke beschutting zo goed mogelijk te faciliteren.

2.10. Kinderboerderijen en dierenweides

In de gemeente Bergen op Zoom zijn een kinderboerderij, de Nieuwe Drenck, het Hertenkamp in Halsteren en Dierenweide Lambertijnenhof gevestigd. Deze locaties zijn voor een zo breed mogelijk publiek toegankelijk. Het beheer en de verantwoordelijkheid voor de twee ligt niet bij de gemeente. Tevens verstrekt de gemeente geen financiële middelen voor deze organisaties. Van belang is dat

kinderen en volwassenen in contact worden gebracht met (boerderij)dieren en hen daarmee inzicht te geven in het welzijn van de dieren.

2.11. Dieren en evenementen

In het op te stellen geactualiseerde evenementenbeleid worden bepalingen opgenomen die betrekking hebben op het nemen van maatregelen door de organisator om de nadelige gevolgen aan flora en fauna te voorkomen, te beperken en ongedaan te maken. Voor een evenement waarin dieren een rol spelen wordt voor de vergunningverlening de aanvraag doorgestuurd naar de GGD West-Brabant voor een technisch hygiëne-zorg advies. Hiervoor hanteert de GGD West-Brabant landelijke normen en richtlijnen.

2.12. Rampenplan

In de Wet veiligheidsregio's wordt in artikel 2 en 3 bepaald "dat het college van burgemeester en wethouders is belast is met de organisatie van de brandweezorg, de rampenbestrijding en de crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening. Tot de brandweezorg behoort:

- het voorkomen, beperken en bestrijden van brand, het beperken van brandgevaar, het voorkomen en beperken van ongevallen bij brand en al hetgeen daarmee verband houdt;
- het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand".

Het is belangrijk dat een gemeentelijk rampenplan ook het onderwerp 'crisisbeheersing en evacuatie van (huis)dieren' regelt. Bij rampen en andere crisissituaties moet er een draaiboek zijn waarbij voor alle betrokken partijen helder en inzichtelijk is hoe wordt voorzien in de opvang en registratie van (huis)dieren. Om die reden kunnen we in samenspraak met partijen als de Dierenbescherming, de Dierenambulance, Kinderboerderijen, Stichting Arduin, haar opvolger of een andere contractpartner, politie en brandweer onderzoeken hoe het rampenplan kan worden geactualiseerd. Daarnaast kunnen we onderzoeken of de gemeente Bergen op Zoom kan voorzien in een draaiboek ten aanzien van de opvang en registratie van dieren in geval van calamiteiten.

2.13. Voorbeeldfunctie gemeente

In de bedrijfskantine van de gemeente hebben biologische en scharreelproducten al hun intrede gedaan. Waar mogelijk zal de inkoop en verkoop van biologische- en scharreelproducten verder worden bevorderd. Het introduceren van vegetarische dagen wordt aangemoedigd, bijvoorbeeld opierendag en dag van de duurzaamheid. Door de gemeente kunnen onder andere de volgende maatregelen worden genomen om de uitdagingen die zich voordoen bij het oplossen van problemen die (in)direct betrekking hebben op dierenwelzijn:

- a) Het opnemen van bepalingen in de APV van bepalingen die betrekking hebben op het gebruik van de openbare ruimte van honden.
- b) Het voorlichten van scholieren op basisscholen wat dierenwelzijn is zodat het bijdraagt aan een groter respect en bewustzijn voor dieren.
- c) Het bevorderen van diervriendelijk bouwen.
- d) Het aangaan van samenwerking met aangrenzende gemeenten om biodiversiteit en een gezonde natuur te realiseren op het gebied van flora en fauna.

2.14. Natuurinclusief bouwen in en beheer van de openbare ruimte

Op grond van wet- en regelgeving houdt de gemeente Bergen op Zoom bij werkzaamheden die betrekking hebben op de inrichting en beheer van de openbare ruimte rekening met de bescherming van plant- en diersoorten. Wanneer de gemeente voorbereidingen treft voor ruimtelijke ingrepen of werkzaamheden in het kader van het gemeentelijke groenbeheer, moeten mogelijke nadelige gevolgen voor in het wild levende dieren worden geïnterpreteerd. Om slachtoffers onder dieren zoveel mogelijk te verminderen, voorziet de gemeente in preventieve maatregelen. Bij maai, snoei- of kapwerkzaamheden, moet bijvoorbeeld rekening worden gehouden met het nestelen en broeden van vogels en de voortplanting en rustperiodes van andere relevante diersoorten. Ook is aandacht voor biodiversiteit, bijvoorbeeld door het mogelijk maken van vlinder- en bijenvriendelijke bermen.

Bij het onderhoud aan gebouwen of de realisatie van nieuwe gebouwen, kan rekening worden gehouden met in het wild levende dieren en biodiversiteit. Door het ontwerp kan hierop worden ingespeeld, maar ook door de keuze van te gebruiken materialen. Er kunnen bijvoorbeeld voorzieningen worden gerealiseerd voor broedende vogels of voor vleermuizen, denk bijvoorbeeld aan speciale dakpannen, de realisatie van groene daken en groene muren.

3. Ambitie voor wilde dieren en dieren zonder eigenaar

Heden ten dage zijn wilde dieren onderdeel van het leven in Bergen op Zoom. Van insecten tot vogels. De wilde dieren dragen bij aan de levendigheid van onze stad en zijn daarmee onderdeel van het dierenwelzijnsbeleid. De gemeente speelt een belangrijke rol betreffende de jacht, het faunabeheer in het openbare gebied, plaagdieren en de visserij.

3.1. De opvang van gewonde of zieke wilde dieren

De opvang van wilde dieren is officieel geen taak van de gemeente. De gemeente Bergen op Zoom kiest ervoor om de opvang en het vervoer van alle hulpbehoevende dieren op haar grondgebied voor zowel wilde als gehouden dieren structureel in te regelen. Een contract hiervoor wordt afgesloten met een nader te bepalen partij. De stichting Arduin en de nader te bepalen partij zijn voor de inwoners waar zij terecht kunnen met vragen over dierenwelzijn.

Indien zich een noodsituatie voordoet, zoals een brand, wordt door de nood- en hulpdiensten hulp verleend. Het team van Bevolkingszorg is tijdens de noodsituatie belast met de het opvangen en verplaatsen van mensen en dieren. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een uitvoeringskaart waarin de afspraken zijn verwoord voor het opvangen en verzorgen van dieren gedurende de noodsituatie.

3.2. Jacht- en schadebeheersing

Dieren in de openbare ruimte moeten steeds vaker de beperkte openbare ruimte delen met mensen. De gemeente heeft de mogelijkheid als eigenaar van gronden jacht uit te oefenen op deze gronden. In de Wet Natuurbescherming is een onderscheid gemaakt tussen benuttingsjacht en beheer en schadebestrijding⁵. De wens voor natuurbescherming en de versterkte aandacht voor dierenwelzijn, alsmede van in het wild levende dieren krijgt steeds meer maatschappelijke en daarmee politieke aandacht. Zo zijn in Nederland bijna alle in het wild levende zoogdieren en vogels wettelijk beschermd. Er zijn echter uitzonderingen voor bepaalde belangen en omstandigheden.

De regelgeving voor de jacht is opgenomen in de Wet Natuurbescherming. Op grond die in eigendom is van de gemeente Bergen op Zoom vindt alleen jacht plaats in het kader van schade- of faunabeheer. Er dient dan een noodzaak aanwezig te zijn en te worden aangetoond. Als er diervriendelijker oplossingen voorhanden zijn, wordt daarvoor gekozen (denk aan preventieve maatregelen als eieren schudden, nestelmogelijkheden onmogelijk maken of beperken enzovoort). Plezierjacht – dat wil zeggen jacht zonder dat dit uit overwegingen van natuur- of schadebeheer noodzakelijk is - wordt op grond die in eigendom is van de gemeente niet toegestaan.

De gemeente heeft een zorgplicht wat betreft preventie en, wanneer nodig, bestrijding van plaagdieren die een bedreiging vormen voor de veiligheid en de volksgezondheid. Veel dieren zijn beschermd door de Wnb en de gemeente kan niet zomaar ingrijpen als bepaalde wilde dieren overlast veroorzaken. Als gemeente willen we hier verstandig mee omgaan waarbij wildschade beheersbaar wordt ingericht; passend bij de doelen voor dierenwelzijn, de natuur en de biodiversiteit. Dit betekent dat er wordt onderzocht hoe we omgaan met nieuwe contracten voor benuttingsjacht. De bestaande contracten worden gerespecteerd maar na expiratie mogelijk niet meer verlengd. Toekomstige contracten zullen in expliciet rekening houden met beheer- en schadebestrijding. In de Wnb moet iedere jachthouder met een jachttakte zijn aangesloten bij een wildbeheereenheid. Tot slot dient opgemerkt te worden dat de

⁵ Benuttingsjacht is het bemachtigen, opzettelijk doden of met het oog daarop opsporen van wild alsmede het doen van een poging daartoe en vindt plaats vanuit het oogpunt van benutting, lees consumptie. Beheer is gericht op het reguleren van een soort in verband met te grote aantallen welke negatieve invloed hebben op de gezondheid of het welzijn van die soort, of bijvoorbeeld op de verkeersveiligheid. Schadebestrijding betreft het nemen van maatregelen die een grondgebruiker mag nemen die gericht is op het voorkomen of bestrijden van schade door dieren aan bijvoorbeeld visserij, landbouw of andere planten- en of diersoorten.

gemeente geen zeggenschap heeft over jacht die plaatsvindt op particuliere gronden. Om in te kunnen grijpen moet altijd een nauwkeurige afweging plaatsvinden tussen de belangen van de mens en het dier. Allereerst moet gekeken worden er daadwerkelijk sprake is van overlast en of er aanpassingen kunnen worden getroffen in de leefomgeving om deze minder geschikt te maken voor de overlast. Dit betreft preventieve maatregelen om te helpen in het beheer en de schadebestrijding. Bijvoorbeeld het plaatsen van waarschuwingsslinten ter waarschuwing van de eikenprocessierups, het hanteren van de IPM methode voor zwarte ratten, het toepassen van de TNR-methode bij zwerkatten en inwoners adviseren over diverse soorten plaagdieren⁶.

3.3. Openbaar water en (sport)vissen

Van belang is dat de wateren in Bergen op Zoom gezond en aantrekkelijk zijn en daarmee een bijdrage leveren aan de leefbaarheid van onze omgeving. De wateren hebben een belangrijke functie voor het inzamelen en afvoeren van hemel- en grondwater en vormen een voorwaarde voor het klimaat adaptief inrichten van Bergen op Zoom.

De visserij wordt geregeld in de Visserijwet 1963 voor niet-beschermde vissen of de Wet Natuurbescherming voor zeldzame vissen die niet bevestigd mogen worden. Het staat de gemeente vrij om de gemeentelijke wateren, die in haar eigendom zijn, te verhuren. We gaan onderzoeken hoe in toekomstige overeenkomsten, met het oog op de verandering van het klimaat, specifieke bepalingen kunnen worden opgenomen die betrekking hebben op de verantwoordelijkheden tot de wateren waarin gevestigd wordt. Op het moment dat vis is gevangen, vallen deze onder de Wet Dieren, en wordt de zorgplicht voor de vis van kracht.

3.4. Gemeentelijk Rioleringsplan, beheer waterwegen en waterkwaliteit

Het beleid omtrent afval-, hemel- en grondwater is opgenomen in de omgevingswet. Het beleid dat hieruit voortvloeit krijgt zijn vertaling in de omgevingsvisie en -plannen, de beleidsvoornemens in het omgevingsprogramma en de met het beleid samenhangende regelgeving in het omgevingsplan. Het leven in en rondom het water volgt de strategie voor klimaatadaptatie. Dit impliceert dat de gemeente klimaatrobust te werk gaat. Van belang is dat we de waterkwaliteit en het beheer van de watergangen blijven controleren voor het behoud van een gezond waterleven voor de dieren.

Bij het beheer van watergangen wordt rekening gehouden met dierenwelzijn en biodiversiteit. Bij het baggeren en maaien van en langs de watergangen vindt er afstemming plaats met de paaitijd van vissen en broedtijd van watervogels. Zo wordt er niet gebaggerd in de periode van maart tot en met juli, tenzij er zich een calamiteit voordoet; waarbij zoveel mogelijk de gedragscode Natuurbeschermingswet Waterschappen wordt gevolgd. Bij de uitvoering van baggerprojecten vormt dierenwelzijn onderdeel. De Wet Natuurbescherming is hierop van toepassing in de aanbestedingstrajecten voor het baggeren alsmede worden de grenzen aangegeven voor onder andere het zuurstofgehalte in het water tijdens de werkzaamheden.

Voor het beheer van de waterkwaliteit van de oppervlaktewateren en het kwantiteitsbeheer voor de waterlopen is het Waterschap verantwoordelijk. Het onderhoud geschiedt of door het waterschap of door de eigenaar; hetgeen soms de gemeente Bergen op Zoom is. De vissen die in het water voorkomen, zijn in A-watergangen een verantwoordelijkheid van het waterschap en in andere watergangen van de eigenaar en onderhoudsplichtige van het water, in voorkomende gevallen de gemeente. Het is van belang dat de kwaliteit van het water goed is zodat de vissen die daarin voorkomen een goede leefomgeving hebben.

⁶ Zie: Naar een betere aanpak van ratten- en muizenplagen van het RIVM.

3.5. Natuurinclusief bouwen in en beheer van de openbare ruimte

De gemeente streeft naar een gezonde leefomgeving waar mensen bijzondere planten en dieren in hun dagelijkse omgeving ervaren. Op het snijvlak van biodiversiteit en dierenwelzijn ligt diervriendelijk bouwen, en draagt ertoe bij dat dieren zich vestigen of blijven en de biodiversiteit ten goede komt. Tevens zijn het schuilplekken voor bijvoorbeeld broedende vogels die het welzijn van individuele dieren kunnen vergroten. Voor onze toekomst is dat van groot belang: het klimaat verandert en dat heeft gevolgen voor Bergen op Zoom. Dit impliceert dat we als stad 'klimaat robuust' te werk moeten gaan. Dit willen we doen door maatregelen te nemen om de biodiversiteit en de natuurbeleving te verhogen.

Een trend die zich voordoet is dat in het ontwerp van bouw- en ontwikkelopgaven de natuur nadrukkelijk een plek heeft, zowel in de bebouwde kom als in het landelijke gebied. Het vergroenen van de gemeente voor meer biodiversiteit en het behouden van het groen stedelijke karakter van wijken blijft behouden en wordt verder uitgebreid. Met eenvoudige zichtbare en onzichtbare voorzieningen aan gebouwen kan veel worden bereikt voor de biodiversiteit en de leefbaarheid van de stad en het landelijk gebied; dit noemen we natuurinclusief bouwen. Te denken valt aan het inbouwen van neststenen voor vogels of kasten voor vleermuizen. De stad ziet de gemeente als een proeftuin om tot oplossingen te komen voor de uitdagingen op het gebied van hitte en water. Hiervoor worden 'nature based solutions' ingezet; dit zijn door de natuur geïnspireerde oplossingen zoals het planten van bomen en planten om de hitte tegen te gaan.